

Most tette közzé összefoglaló jelentését a Harrer Ferenc elnöklete alatt működő fővárosi városrendező bizottság. A jelentés rendkívül érdekes, mert behatóan foglalkozik a budapesti műemlékek sorsával, amelyeket hála a bizottsági tagok böles gondoskodásának, mindenképpen meg óhajtanak őrízni és beleilleszteni a magyaránú városfejlesztési program nemcsak főbb vonásokban, de már részletekben is kidolgozott tervezetébe.

A magyar fővárosban a legtöbb műemlék még ma is a Várban, Buda felső részében, Óbudán és a Belvárosban található. A legnagyobb értéket természetesen maga a Vár jelenti s a bizottság az itt nagyszámban található műemlékek egységes, legmesszebbmenő védelmét feltétlenül biztosítani kívánja. Ezenkívül azonban biztosítani szándékoznak a Várhegy panorámáját is oly módon, hogy a nyugati hegyoldal beépítési módját már tökéletesen szabályozták. Ami viszont a Várhegy Duna felőli oldalát illeti, a bizottság döntése szerint itt meg kell óvni minden objektumot, amelyek akár helyi, akár történelmi, vagy műemlék értéke van.

A régi Tabán egykori hangulatának hírnöke ma már csupán a római katolikus templom. Ennek környéke a döntés szerint teljes egészében fenntartandó. Nem bontják tehát le az Apró-utca 1. számú copf-stílusú házat, amelyen piros márványtábla hirdeti, hogy ott Semmelweis Ignác született, sem az ódon saroképületet, amelynek egykor — több mint száz évvel ezelőtt — Virág Benedek, a halkszavú pálosrendi költő volt a lakója. Kiterjedt a bizottság figyelme az utóbbi esztendőben sokat vitatott Citadellára is, amelyet tudvalevően az abszolutizmus idején építettek, s amelyet azóta is már többször fenyegetett a lebontás veszedelme. A századforduló években erődítmény jellegétől megfosztott és félig lerombolt Citadellát rövidesen újra helyreállítják. Helyes elgondolás ez is, hiszen az ódon Citadella, amely ma-holnap száz esztendő, már teljesen beleilleszkedett Budapest városképébe.

Az egykori Tabánban s a Krisztinavárosban megkiméli továbbá a budai szerb templomot és az I. Ferenc uralkodása alatt épült krisztinári plebániatemplomot. Nincs kegytem viszont a Széchenyi Antal-tér 1. számú Szarvas-ház és a Krisztina-körút 99. számú ugynevezett Alkotás-ház számára, amelyek a városrészt fejlődésének meglehetősen utjában állanak. Ha ezek az épületek lebontásra kerülnek, úgy a homlokzatukat ékesítő reliefeket, valamint mai fényképfelvételeiket a székesfővárosi muzeumban őrzik meg.

A régi Szent János-kórháznak csupán egyes részei műemlék-jellegűek! A Széna-ár felőli homlokzat, amely a Csalogány-utca tengelyébe esik, aligha menekül meg a bontó csákánytól. Ez esetben viszont ezt az épületrészt a várfal maradvány és a belső tornácos udvarral építészeti egységbe foglalva a régi kövekből újjáépítik. Komoly probléma ezenkívül a Batthyány-tér 3. és 4. számú házak megóvása is. Elsősorban a 4. számú rokokó ház, hatalmas, lapos boltívi kapualja és rendkívül hangulatos, korhü belső udvara jelent ritka építészeti értéket. Valószínű, hogy ezért a Batthyány-eret és közvetlen környékét olyan módon rendezik, ami a műemlék-jellegű házak, továbbá a Szent Anna-templom és az Erzsébet-apácák templomának a forgalmi igényeknek megfelelő elhelyezése által válik lehetővé. Megóvják továbbá a Fő-utca 20. sz. egyemeletes saroktoronyos kis háza, míg a Medve-utca 2. és 4. számú épületekben csupán a barokk kapuzatok és a közismert medve-céger számíthatnak kiméltre.

A Rózsadomb érdekesége, Gül Baba sírja, amelyet omladozó reneszánsz oszlopsoros épület vesz körül, előreláthatólag szintén lebontásra kerül. Alig néhány évvel ezelőtt, mint emlékeztető, nagyarányú akció indult meg a Magyarországon élő mohamedánok körében a Gülbaba sír fölötti építmény teljes restaurálására. Ez a terv nem valósult meg, de ha idővel el is tűnik a háromtoronyos, életveszélyesen rozoga állapotban lévő építmény, megfelelő rendezéssel változatlanul épségben marad Gülbaba sírja, a Türbe, amely az egykori török világ számottevő emléke.

Ami a budai fürdőket illeti, a Fő-utcai Király-fürdőnek csupán török részét óhajtják megóvni, amely a néhány évvel ezelőtt alapszintjéről felemelt görög-katolikus kápolnával szomszédos. A Rudas- és Szent Imre-fürdőnél hasonlóképpen csak a török fürdőket tekintik műemlékeknek.

Óbudán, amelynek földszintes házsorait előbb-utóbb végleg eltünteti a városfejlesztési tervezet, a Nagyszombat-utcai amfiteátrum teljes feldrását épp úgy feltétlenül szükségesnek tartja a bizottság, mint az aquincumi római emlékek további feltárását, valamint a Szentendrei-úti Máriakő, mint a római vízvezeték egykori maradványának megőrzését. Változatlanul fenntartandók ezenkívül az óbudai Zichy-kastély, a Kiscelli-úti Schmidt-kastély, továbbá a Császár-fürdő török fürdője, az épület Duna-felőli homlokzata és a Hild-féle ezüdszerűt beüvegezett, de nyitott oszlopsoros udvar.

A pesti oldalon mindenképpen megóvják a belvárosi templomokat, tehát a főplébánia-templomot, az Egyetemi-templomot, a Ferenc-rendiek belvárosi templomát, sőt a Deák-téri evangélikus templomot is, bár annak esetleges eltölését mérlegelik. Értékes építészeti emlékek a Károlyi-palota, valamint a Nemzeti Kaszinó Kossuth Lajos-utcai palotája. Műemlék a Piarista-utcai Kriszti-ház is, az Angolkisasszonyok temploma, a Szerb-utcai szerb templom, a Petőfi-téri görög templom, de a Vármegeháza épületének csak neoklasszikus homlokzata és a történelmi jelentőségű diszterem feltétlenül megóvását határozták el. A központi városháza épületéből, mint műemlék megtartandó a Városház-utcai homlokzat, ezenkívül gondoskodás történik a pesti városfal Királyi Pál-utcai vonulatának teljes feltárásáról. Műemléknek számít ezenkívül a pesti Vigadó is, mint a magyar romantikus építőművészet egyik legjelentősebb alkotása, továbbá a Tudományos Akadémia palotája és a Lloyd-palota, amelyek változatlan fenntartását határozták el. Nem számíthatnak azonban kiméltre a Nádor-utcai Wenckheim, illetve gróf Festetics-paloták, a XIX. századbeli empore-stilus két alkotásai, amelyek nem illeszthetők be a városrendezési tervbe.

Megmaradnak végül az Andrassy-útj Drechsler-palota, a terézvárosi plebániatemplom, az Egres-kerti Kálvária és természetesen az Operaház, amely Ybl Miklós egyik legragyogóbb alkotása. Változtatás nélkül szándékoznak fenntartani a Nemzeti Múzeum környezetét, a tőszomszédságában lévő Sándor-utcai régi képviselőház azonban lebontható. Műemléknek számít a Rökus-kápolna is. Az előtte elhelyezett fogadalmi Mária-szobrot azonban esetleg eltörlé, ha ezt a forgalom érdeke szükségessé teszi.

Mindenesetre megállapítható, hogy a székesfőváros városfejlesztési bizottsága nagy gondtal és körültekintéssel mérlegeli a halaszthatatlanul szükséges munkálatokat és feltétlenül óvja meg mindazokat a régi emlékeket, amelyek Budapest méltó diszei és érdekeségei.

Budapestre vonatkozó újságcikkek	
Megóvják Budapest műemlékeit	
Forrás:	Nemzeti Újság
(Hely)	Budapest
(Idő)	1940 máj 13
(Köt. v. füz.)	
(Oldal)	
Tárgy	Oszlályozás
Hely	"1940"
Idő	1940.05.25
Személy	
Helyszám	